

احسان به والدین

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا، أَمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا : و پروردگار تو مقرر کرد که جز او را مپرستید و به پدر و مادر خود احسان کنید اگر یکی از آن دو یا هر دو در کنار تو به سالخوردگی رسیدند به آنها حتی اف مگو و به آنان پرخاش مکن و با آنها سخنی شایسته بگوی * و از سر مهربانی بال فروتنی بر آنان بگستر و بگو پروردگارا آن دو را رحمت کن چنانکه مرا در خردسالی پروردند. (سوره مبارکه اسراء / آیات ۲۳ و ۲۴)

آثار احسان به والدین

- خوشنودی خدا
پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله : خوشنودی خداوند با خوشنودی والدین است و خشم او با خشم ایشان است.
  - در جوار انبیا
پیامبر : نیکی کننده‌ی به والدین در بهشت یک درجه از انبیاء پایین تر است و عاق والدین در جهنم، یک درجه با فرعونیان فاصله دارد.
  - برترین اعمال
حضرت امام صادق علیه السلام : بهترین اعمال، به جا آوردن نماز در وقت آن، نیکی کردن به والدین و جهاد در راه خداست.
  - لذت زندگی
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال چهار چیز را در چهار چیز قرار داده: برکت علم را در تعظیم استاد، بقای ایمان را در تعظیم خداوند، لذت زندگی را در نیکی کردن به والدین و رها شدن از آتش را در ترک آزار خلق.
  - کفاره گناهان
مردی خدمت حضرت رسول آمد و عرض کرد: کار زشتی نبوده مگر این که من انجام داده‌ام؛ آیا برای من توبه‌ای هست؟ حضرت فرمود: برو به پدرت نیک کن تا کفاره‌ی گناهانت گردد. چون آن شخص رفت، فرمودند: اگر مادرش زنده بود، نیکی به او بهتر بود.
  - حج مقبول
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: هرگاه فرزند نیکوکار از روی رحمت و محبت به والدین خود بنگرد، به هر نظری ثواب یک حج مقبوله برایش می‌باشد. گفتند: یا رسول الله! هرگاه در روز صد مرتبه چنین کند؟ فرمود: بلی به هر نظری ثواب حجی دارد.
- ### چند نکته مهم
- استجابت دعای والدین
– نیکی به والدین سبب دعای آن‌ها درباره‌ی اولاد است؛ چنانچه بدی کردن به ایشان، سبب نفرین آن‌هاست و از دعا‌های مستجاب بلکه سریع الاجابه، دعا و نفرین والدین نسبت به اولاد است.
– جوان عاق پدر و تعلیم دعای مشلول توسط امیرالمؤمنین
  - اجازه مخالفت نداریم
حضرت امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند عز و جل، اجازه‌ی ترک آن‌ها را به هیچ‌کسی نداده است: ادای امانت به نیکوکار و بدکار، وفای به عهد چه نیکوکار و چه بدکار، نیکی به پدر و مادر چه نیکوکار و چه گناه‌کار.

- مادر به نیکی سزاوارتر است

مستحب است در نیکی کردن، جانب مادر را بیشتر رعایت نماید. رسول خدا سه مرتبه به نیکی به مادر امر فرموده و در مرتبه‌ی چهارم به نیکی به پدر امر کردند.

– حق مادرت این است که بدانی او تو را در جایی نگه داشته که کسی نگه نمی‌دارد و از میوه‌ی دلش به تو داده که کسی به کسی نمی‌دهد ... شاد و خرم است که تو را سیر نماید و خود گرسنه بماند. تو را بپوشاند و خود برهنه باشد. تو را سیراب کند و خود تشنه بماند.

حقوق والدین

نقل شده که والدین بر فرزند هشتاد حق دارند، چهل حق در حال حیات و چهل حق در حال ممات که به چهار مورد آن اشاره می‌کنیم:

(۱) چون آنان ظاهر شوند، برای آنان برخیزد و تا اجازه ندهند، ننشیند، بلکه پایین تر بنشیند.

(۲) در وقت راه رفتن، پشت سر آنان راه رود، مگر در جای گل، یخ، خطر و شب تار.

(۳) صدایش را بر آن‌ها، بلند نکند.

(۴) آنان را به نام نخواند، بلکه بگوید پدر جان.

آثار عاق والدین

معنای عاق والدین : نافرمانی – بی ادبی – آزار و اذیت – نگاه خیره و تند به پدر و مادر – محزون ساختن پدر و مادر.

- فرسنگ‌ها تا بهشت

پیامبر : از آزردن والدین پرهیزید به درستی که بوی بهشت از هزار سال راه استشمام می‌شود؛ ولی عاق والدین آن را نمی‌یابد.

- قبول نشدن نماز

امام صادق علیه السلام : کسی که به پدر و مادرش از روی خشم بنگرد در حالی که والدین بر او ستم کرده باشند، خداوند نماز او را نمی‌پذیرد.

- عاقبت به شری

رسول خدا بر بالین جوانی که در حال احتضار بود، حاضر گردید. آن حضرت کلمه شهادت را به او تلقین فرمود، لکن جوان نتوانست بگوید. پرسیدند: آیا مادر دارد؟ زنی که نزد او بود، عرض کرد: بلی من مادر او هستم. فرمودند: آیا بر او غضبناکی؟ گفت: آری شش سال است با او حرف نزده‌ام. پس آن حضرت خواهش فرمود از او راضی شود. مادر به خاطر آن حضرت از جوان درگذشت و زبان آن جوان به کلمه‌ی توحید باز شد.

از این حدیث استفاده می‌شود یکی از آثار حقوق والدین، عاقبت به شری است.

پدر روحانی

– در روایات وارد شده است که انسان دارای دو نوع پدر است ؛ یکی پدری که منشأ تولد و پیدایش انسان است و دیگری پدر روحانی و معنوی که عهده دار تربیت و کمال روحی و معنوی او است.

– نقل شده است که انسان سه پدر دارد: ۱. پدری که باعث به وجود آمدن او شده؛ ۲. پدری که دخترش را به عقد او در می‌آورد؛ ۳. پدری که به او علم می‌آموزد. (معلم در نقش پدر روحانی و معنوی)

– پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله فرمودند : **أَنَا وَ عَلِيٌّ أَبَوَا هَذِهِ الْأُمَّةِ** : من و علی دو پدر این امت هستیم.

تمام حقوقی که پدر به گردن ما دارد، پیامبر و امیرالمؤمنین هم به گردن ما دارند.